

Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur (2025:110)

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ställer sig i allt väsentligt bakom utredningens förslag och bedömningar.

Allmänna synpunkter

SKR fokuserar på utredningens bedömningar samt på de anpassningar av svensk lag och de kompletteringar av Gigabitinfrastrukturförordningen (GIA) som utredningen föreslår och inte på reglerna i förordningen.

SKR vill dock även framhålla att det är olyckligt när EU-lagstiftning tvingar fram sektorsvisa lösningar på generella behov. GIAs krav på att medlemsstaterna ska inrätta en digital central informationspunkt som bl.a. ska kunna hantera alla typer av tillstånd som behövs för att bygga ut elektroniska kommunikationsnät, riskerar att bli ett sådant exempel.

Det är angeläget att administrativa hinder för en effektiv bredbands- och mobiltelefoniutbyggnad undanröjs. Detta innefattar bland annat att göra olika tillståndsförfarande digitala och i möjligaste mån enhetliga. Samtidigt är det viktigt för utvecklingen av digitala myndighetslösningar att det blir möjligt att ta ett samlat grepp och inte tvingas utforma särskilda system för vissa typer av ärenden.

Vid utformningen av den centrala informationspunkten är det därför viktigt att PTS ges tydliga direktiv att ta hänsyn till och om möjligt samordna sitt arbetet med andra utvecklingsarbeten kring digitalisering av ärendehantering. Här har Myndigheten för Digital Förvaltning (DIGG) en nyckelroll i och med sin samordnande roll för SDG-förordningen, förordningen om en gemensam digital ingång till Europa. SKR har i andra sammanhang fört fram Naturvårdsverkets arbete med en gemensam plattform för tillsynsvägledning som ett bra exempel på en gemensam digital lösning.

Synpunkter på utredningens bedömningar och förslag

Organ för samordning och rådgivning m.m. (9.7)

SKR delar utredningens bedömning att det inte bör inrättas ett *organ för att samordna begäranden om tillträde till fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ eller tillhandahålla juridisk och teknisk rådgivning om tillträdesvillkor*. Kommuner och regioner är självständiga organ som sköter sina egna förhandlingar och vid behov av rådgivning kan de vända sig till SKR.

SKR har för avsikt att ta fram stöd och underlag avseende olika aspekter av GIA och kommer även sträva efter att förankra sådana underlag med operatörerna, t.ex. gällande villkor för inplacering av sändare på sjukhusbyggnader.

Nationella anpassningar (9.8, 9.10 och 10.5)

SKR ställer sig bakom utredningens förslag om vilka typer av fysisk infrastruktur som offentliga organ ska få välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten på. Att bl.a. skyddsobjekt ska omfattas av denna uppräknings framstår som självklart och utgör även ett tungt skäl att inte låta vattentorn omfattas av tillträdesskyldigheten.

Tillträdesskyldigheten i GIA omfattar inte dricksvattenanläggningar. Utredningen har dock haft i uppdrag att överväga om GIAs tillämpningsområde ska utvidgas till att även omfatta vattentorn. SKR delar utredningens uppfattning att en sådan utvidgning vore olämplig. Här talar bl.a. det förhållandet att många vattentorn är skyddsobjekt men framförallt vattentornens betydelse för vattenförsörjningen och hela totalförsvaret emot en utvidgning

En vägledning från Livsmedelsverket som utredningen föreslår, avseende bedömningen av bl.a. säkerhetsaspekter vid frivilliga inplaceringar, är en god idé. Motsvarande vägledningar från andra sektorsmyndigheter skulle kunna underlätta frivilliga överenskommelser även avseende nyttjande av andra anläggningar och även tjäna som ledning för PTS vid tvistlösning kring inplaceringar.

SKR delar utredningens uppfattning att PTS bör få i uppdrag att göra en kostnadsnyttoanalys som kan ligga till grund för en begränsning av den informationsskyldighet avseende bl.a. offentligt ägd infrastruktur som följer av GIA. Det rör sig om enorma mängder offentligt ägd infrastruktur som omfattas av tillträdesskyldigheten och flera typer av infrastruktur, som t.ex. vissa typer av väg- och gatuutrustning, kommer sannolikt nyttjas för tillträde i mycket begränsad omfattning. Dessutom finns det idag ingen samlad information om all denna infrastruktur men operatörerna torde

själva kunna inhämta den information de behöver från olika källor utan större besvär.

Det är därför angeläget att skyldigheten för offentliga organ att aktivt informera om infrastrukturen begränsas kraftigt. I kostnadsnyttoanalysen behöver även säkerhets- och sårbarhetsaspekter beaktas. Om ett offentligt organ tvingas samla stora mängder information om sin infrastruktur för att kunna uppfylla sin informationsskyldighet ökar även risken att informationen kan missbrukas av antagonister.

Tillstånd (13.3.2 och 14.1)

SKR delar utredningens bedömning att s.k. kommunala grävtillstånd och markavtal liksom andra typer av civilrättsliga medgivande och överenskommelser inte utgör tillstånd i GIAs mening. Denna bedömning har utgjort en grundförutsättning för förslaget till utformning av den centrala informationspunkten.

SKR delar även utredningens bedömning av hur Sverige bör avvika från GIAs regler om s.k. *tyst godkännande*. Att införa en särskild skadeståndsbestämmelse i kompletteringslagen framstår som tydligare och därmed lämpligare än en hänvisning till skadeståndslagen.

Ett införande av *tyst godkännande* på den typ av tillstånd som omfattas av GIA, skulle inte bara riskera att beröva berörda sakägare deras grundlagsskyddade rättigheter utan även ge upphov till stor rättsosäkerhet vad avser innebörden av själva tillståndet och de villkor på vilka det beviljats.

SKR uppmanar Regeringen att även framgent verkar för att regler om *tyst godkännande* i EU-lagstiftning undviks eller att det i vart fall införs möjligheter för medlemsstaterna att göra undantag från bestämmelserna på samma sätt som i GIA.

Den centrala informationspunkten (19.2, 19.3 och 19.4)

SKR beklagar att det i EU-lagstiftning generellt och i GIA specifikt ställs upp krav på inrättande av "One Stop Shop" funktioner för myndighetskontakter i tillståndsärenden. Bland annat eftersom detta riskerar att bygga upp ytterligare administration och samtidigt försvåra ett tydligt ansvarsutkrävande.

Med detta sagt ställer sig SKR bakom utredningens förslag att det endast inrättas en och inte flera centrala informationspunkter för att uppfylla kraven i GIA och att PTS ges ansvaret för den. PTS har sedan tidigare erfarenhet av att bygga upp och hantera liknande elektroniska tjänster, t.ex. Utbyggnadsportalen och Ledningskollen och bör kunna nyttja dessa erfarenheter för att skapa en säker men även kostnadseffektiv funktion.

SKR ställer sig även bakom utredningens bedömningar av och förslag om hur den centrala informationspunkten bör utformas och hanteras. Det är av avgörande betydelse att all den information om offentligt och privat ägd infrastruktur som omfattas av informationsskyldigheten i GIA inte samlas i en databas utan att, som utredningen föreslår, begärd information lämnas bilateralt av infrastrukturens ägare till den begärande operatören. Det är även angeläget att PTS, efter samråd med bl.a. Försvarsmakten och Säkerhetspolisen, får göra en samlad bedömning av säkerhetsriskerna med ett utlämnande av begärd information innan begäran överlämnas till respektive infrastrukturägare.

Det är dock viktigt att PTS får tydliga direktiv att samråda med berörda myndigheter och aktörer vid utformningen av informationspunkten, inte minst vad gäller de delar som avser hanteringen av myndighetstillstånd.

Twistlösning (20.1)

SKR ställer sig bakom utredningens förslag att PTS ska vara twistlösningsorgan. Förslaget är ändamålsenligt och PTS har redan viss erfarenhet av twistlösning enligt utbyggnadslagen. SKR ser dock ett problem med denna lösning i de fall tvisten rör tillträde till annan typ av infrastruktur än sådan som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät eller samordning med bygg- och anläggningsprojekt som inte avser utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät. Det kan t.ex. handla om inplacering av sändare på en sjukhusbyggnad eller samförläggning av bredbandskablar med starkströmsledningar eller fjärrvärmeledningar.

I dessa fall krävs det annan erfarenhet och kompetens än den som finns på PTS idag. Dessutom kan PTS bredbandsfrämjande uppdrag uppfattas utgöra en intressekonflikt och rubba övriga infrastrukturägares förtroende för twistlösningsorganets oberoende.

Lösningen att inrätta flera olika twistlösningsorgan (bortsett från det rimliga i att utse Förvaltningsrätten i Stockholm till twistlösningsorgan om PTS är part i tvisten) framstår dock som olämplig inte minst ur kostnadsperspektiv.

SKR föreslår istället en skyldighet för PTS att samråda med berörd sektorsmyndighet om sådan finns och med lantmäteriet i twistlösningsärenden som berör andra än operatörer av elektroniska kommunikationsnät, d.v.s. nätoperatörer som avses i GIA artikel 2 punkten 1 b eller offentliga organ som avses i artikel 2 punkten 3,

Lantmätare har en lång erfarenhet av att väga olika samhällsintressen mot varandra inom ramen för ledningsrättsförrättningar. Med en sådan samrådsskyldighet skulle även risken minska, att det utvecklas olika praxis för tillträde till infrastruktur och byggnader beroende på om twistlösning enligt GIA eller ledningsrätt enligt ledningsrättslagen tillämpas.

Samrådsskyldigheten för tvistlösningsorganet skulle lämpligen kunna regleras i ett andra stycke i 5 kap 3 § förslaget till kompletteringslag.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande